

הַלְכוּת נְשִׂאֵת כְּפִים סִימָן קַבָּה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קכ]
מקל מקום מְתָר לְשֵׁא כְּפִיּוֹ (1127).

ביניהם ויעלה כל יום כהן אחר שלא נתמלא זקנו, כדי שלא יעלה בקביעות כהן אחד שלא נתמלא זקנו [וראה מה שכתבנו לעיל (סי' נג ס"ק כג) לענין שליח ציבור בישיבה קטנה].

ואם ברוב הפעמים עולים לדוכן גם כהנים שנתמלא זקנם, כתב בשו"ת מנחת יצחק (שם) שיכול זה שלא נתמלא זקנו לישא כפיו גם באותם הימים שהכהנים שנתמלא זקנם אינם שם, ונחשב בגדר 'אקראי', כי אותם הימים שעולה עמם אינם עולים בחשבון, וממילא הימים שמברך לבדו, אינם אלא אקראי.

ואף אם מחלו הציבור על כבודם, כתב המשנ"ב לעיל (סי' נג שם) לענין מינוי שליח ציבור שאין מחילתם מועילה.

[משנ"ב ס"ק קכז]

וְדִיקָם דְּמִים מְלֵאוֹ (1133).

(1133) ומקרא זה, כתב הפרישה (אות מו) שעוסק רק בהורג נפש מישראל, ובפמ"ג כתב בשם ספר צידה לדרך (שמות כד יא) שאף ההורג עכ"ם אינו נושא כפיו.

ואם הרג מאותם שמורידין ולא מעלין [כגון מוסר או מומר, כמבואר בגמ' (עבודה זרה כו, ב)], צידד הפמ"ג (א"א ס"ק נא) שנושא כפיו.

וכהן שעבר על איסור הלבנת פנים, הדומה לאיסור רציחה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' קעב) שמותר לו לישא את כפיו, משום שאין זו רציחה בידיים, ואין כאן ידיים מלאות בדמים.

[משנ"ב ס"ק קכח]

לֹא מִפְסֵל לְנְשִׂאֵת כְּפִים בְּשָׁבִיל זֶה (1134).

(1134) ולענין כהן שנלקח לצבא בעת מלחמה והרג נפשות במלחמה, כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סי' קנח) שכשר לישא את כפיו, שהרי מי שאנסוהו להרוג יכול לישא כפיו, כל שכן הוא שלא עבר על שום איסור, אלא אדרבה היה מחויב ללכת לצבא כדין המלכות.

[ביה"ד ד"ה אפלו בשוגג]

שְׂפָא הַרוּחַ בְּקִלְתּוֹ וְנִמְתָּ (1135).

(1135) ואם היה המת לפני כן חולה אנוש, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' מג) שהוא צד נוסף להקל, שמא גברא קטילא קטיל.

[משנ"ב ס"ק קלב]

חָדָא, דְּאֶפְתָּן לְשֵׁם מְצָנָה (1136).

(1136) וכן אב שהכה את בנו והרגו, או הרב שהכה את תלמידו והרגו, וכן שליח בית דין שהכה את הנידון למלקות והרגו, כתב האפיקי מגינים (ביאורים ס"ק לב) שאינם נפסלים מנשיאת כפיים, כיון שכיוונו למצוה, וכמבואר בגמ' (מכות ח, א) שאינם גולים לערי מקלט.

[משנ"ב ס"ק קכ]
מקל מקום מְתָר לְשֵׁא כְּפִיּוֹ (1127).

(1127) ובזמנינו שכולם יודעים שישנם אנשים עילגים, ולכל עדה יש לשון והברה שונה, כתב הגרש"ז אויערבך (תשובה להגרי"י בורדיאנסקי בתחילת ספר שיח הלכה) שמסתבר שאם הכהן דש בעירו, מותר לו לעלות לדוכן, ובפרט אם אין שם כהן אלא הוא. ובמקום שהכהנים מברכים בהברה אשכנזית והש"ץ מקריא בהברה ספרדית, דעת האור לציון (שם) שאין מעכב אופן ההקראה אינו מעכב. ודעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"י דבר הלכה אות כד) שלכתחילה ראוי לש"ץ להקריא בהברת הכהן, שכן הש"ץ אומר בעבור הכהן המברך, אך בדיעבד אין להקפיד על כך.

[שעה"צ ס"ק צג]

וְהַפְרִי־מַגִּידִים וְהַגְרָזִי מְפַקְקִין עַל זֶה, עֵין שָׁם (1128).

(1128) וטעמם, שפסול זה אינו מחמת היסח הדעת, אלא מחמת שינוי משמעות הברכה, ועל כן רק במקום שרובם ככולם קוראים בשינוי מותרים לעלות, שאצלם כך היא משמעות הברכה.

[משנ"ב ס"ק קכא]

וְקָצִין שְׂפָסֵק הַרְמָ"א לְעִיל בְּסִימָן נַה בְּסָעִיף הַ בְּתֵקָה (1129).

(1129) וכפי שביאר המשנ"ב שם (ס"ק לא), שבדינים דרבנן, סומכים על חזקה שרוב אנשים שהגיעו לכלל שנים, הביאו שתי שערות.

[משנ"ב ס"ק קכג]

וּמְטַעֵם זֶה לְנִשְׂאֵי לְבָרְךָ גַם-כֵּן (1130).

(1130) וכשעולה כהן קטן עם כהן גדול, כתב לעיל (ס"ק לח) שנחלקו הפוסקים אם יקרא הש"ץ 'כהנים' [וראה מה שכתבנו שם].

[משנ"ב ס"ק קכז]

כִּי אִם בְּשִׂיבְדָע לְשֵׁא כְּפִיּוֹ כְּמִנְהַגֵּי הַכְּהֻנִּים (1131).

(1131) משמע שאין די במה שיודע לישא כפיו, אלא צריך שידע לעשותו כמנהג הכהנים, דהיינו חילוק האצבעות וכדו'. ומצינו כעין זה בשו"ע לעיל (סי' יז ס"ג), שדוקא קטן שיודע לעטוף שתי ציציות לפניו ושתים לאחוריו, ויודע לאחוז הציצית בידו בשעת קריאת שמע, אביו צריך ליקח לו ציצית, אף שדין זה אינו אלא מנהג.

[משנ"ב ס"ק קכד]

מְטַעֵם כְּבוֹד הַצְּבֹרֶה (1132).

(1132) ואם רוב הציבור הם נערים שלא נתמלא זקנם [כגון בישיבות], כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ח תשובה ז) שכיון שהציבור הוא בגיל זה, אין בכך חיסרון של כבוד הציבור ונושאים כפיהם. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' טו) כתב, שהבחורים יקבעו תור

ח באר הגולה

ח שם לפרוש
התוספות ט טוף פק
קמא דחלין י בית
למא כ בכות לב
ל מודי פק הקורא
את הפגלה שאר
פוסקים

האותיות, כגון שאומר (קכ) לאלפיין (נד) עיניין וילעיניין (נה) אלפיין וכיוצא בזה, לא ישא את פפיו: לד הקטן (קכא) שלא הביא שתי (נו) שערות (קכב) אינו נושא את פפיו בפני עצמו קלל, *אבל עם פהנים שהם גדולים נושא, (קכג) ללמד (נו) ולהתחנף. ומי שהביא שתי שערות נושא את פפיו אפלו עצמו. (קכד) *ומיהו, דוקא (קכה) באקראי בעלמא *ולא (נח) בקביעות, עד ששימלא זקנו, שאז וכול לשא פפיו אפלו יחידי בקבע. וכול שהגיע לשנים שראוי להתמלאת זקנו, אף-על-פי שלא נתמלא קרינן בה נתמלא זקנו (קכו) (ועין לעיל סימן נג סעיף ח): לה ככהן (קכז) שהרג את הנפש (קכח) *אפלו בשוגג לא ישא את פפיו (נט) פפיו (קכט) *אפלו עשה תשובה. הגה (קל) ויש אומרים דאם עשה תשובה נושא כפיו. ויש להקל על בעלי (ס) [ס] תשובה, שלא נזעל דלת בפניהם, (קלא) ונהי נהוג (טור ורש"י והרבה פוסקים, אגור וכו'): לו (קלב) למל (סא) תינוק ומה, נושא את פפיו. ואם העם (קלג) מרננים

שערי תשובה

כע"מ, וכתב ג"כ שדברי הש"ס שם אשתמטה להשו"ז, עין שם. ועין בבאר היצחק מ"ש בענין זה: [ס] תשובה. עה"ט. ועין שו"ת נ"ב מ"ח סימן י בכהן שנשא נזריה הני דקאמרין לא ישא את פפיו, מסתברא לי אם עלה לא יוד: (נה) אלפיין. ואע"פ שלא מצינו עיין בברכת פהנים, מ"מ שקורא יאר ה' מחזי בקורא יער בעינין, דע"ן ואל"ף שוין אפלו, עכ"ל מ"א בשם רש"י. ולא הבנתי, דנהו אתי שפיר למו שקורא אלפיין עיניין אבל לא למו שקורא עיניין אלפיין, וק"ל: (נו) שערות. משמע אפלו הוא בן י"ג אטור, ולכן צריך לזקוק בדבר שלא יבוא לידי ברכה לבשלה, מ"א: (נז) ולהתחנף. ורשאי לזרף כמ"ש סימן רטו: (נח) בקביעות. והאינא שאין נ"כ אלא ברנל רשאי לשא פפיו בכל רנל לאחזוקי נפשה ככהני, ולא מקרי קביעות אלא כשנ"כ בכל יום, ט"ז מ"א. נ"ס לא ישא פפיו לכוזר אפלו דש בעירו, ואם יש לו זקן ומתו לשא את פפיו, פרי"ח, ע"ש: (נט) פפיו. אבל אם אנטוהו להרג ישא את פפיו, רנ"ח מרי"ח מ"א: (ס) תשובה. פרי"ח פסק דוקא במומר שבסעיף שאח"ז, אבל בכהן שהרג את הנפש אפלו עשה תשובה לא ישא את פפיו, דאין קטגור נעשה סגור, ע"ש: (סא) תינוק. דאפנן לשם מצוה, ועוד,

באר היטב

פרי"ח: (נד) עיניין. וזה מי שקורא לחימין ההי"ן. ואם כל בני עירו קורין כך, נושאין את פניהם, כנה"ג בשם הרדב"ז ומיהר"ט. וכתב פרי"ח: ונע דבכל הני דקאמרין לא ישא את פפיו, מסתברא לי אם עלה לא יוד: (נה) אלפיין. ואע"פ שלא מצינו עיין בברכת פהנים, מ"מ שקורא יאר ה' מחזי בקורא יער בעינין, דע"ן ואל"ף שוין אפלו, עכ"ל מ"א בשם רש"י. ולא הבנתי, דנהו אתי שפיר למו שקורא אלפיין עיניין אבל לא למו שקורא עיניין אלפיין, וק"ל: (נו) שערות. משמע אפלו הוא בן י"ג אטור, ולכן צריך לזקוק בדבר שלא יבוא לידי ברכה לבשלה, מ"א: (נז) ולהתחנף. ורשאי לזרף כמ"ש סימן רטו: (נח) בקביעות. והאינא שאין נ"כ אלא ברנל רשאי לשא פפיו בכל רנל לאחזוקי נפשה ככהני, ולא מקרי קביעות אלא כשנ"כ בכל יום, ט"ז מ"א. נ"ס לא ישא פפיו לכוזר אפלו דש בעירו, ואם יש לו זקן ומתו לשא את פפיו, פרי"ח, ע"ש: (נט) פפיו. אבל אם אנטוהו להרג ישא את פפיו, רנ"ח מרי"ח מ"א: (ס) תשובה. פרי"ח פסק דוקא במומר שבסעיף שאח"ז, אבל בכהן שהרג את הנפש אפלו עשה תשובה לא ישא את פפיו, דאין קטגור נעשה סגור, ע"ש: (סא) תינוק. דאפנן לשם מצוה, ועוד,

באור הלכה

וגם עקר ב"רצה" יעלה: * אבל עם פהנים שהם גדולים וכו'. עין בעלת תמיד שכתב, דרוצה לומר שאז מותר אפלו בקבע, וכן מה שכתב לקמא *ומיהו דוקא באקראי בעלמא" ורצה לומר גם כן דוקא בפני עצמו, אבל עם אחרים מותר אפלו בקבע, וכן משמע מאליה רבה. והפרי"מגדים כתב דזה אינו מקרה. ומלשון המחבר שסיים "שאז וכול לשא פפיו אפלו יחידי" משמע כהעלת תמיד, וכן פסק החי"אדם: * ומיהו, דוקא באקראי וכו'. כתב העלת תמיד: נראה דאם אין כהן אחר אלא זה שערין לא נתמלא זקנו, אם הוא מן י"ג שנה ויום אחד נושא את פפיו אפלו בקביעות, דמקרא מה שמבאר לענין שליח צבור בסימן נג סעיף ז. והאליה רבה חולק עליו, דשם שאני שהקלו כדי שלא יבטלו מלשמע קרישה וקדיש וברכו. ומספר האשכול משמע כהעלת תמיד. נ"ס לא ישא פפיו לכוזר אפלו דש בעירו, ומשמע, שלא יאמרו קטן נושא פפיו, דהישנין שמא ש כאן אנשים שאין מפירין אותו ויאמרו קטן נושא פפיו, אבל אם יש לו זקן, זקנו נזכרת עליו ופרי"ח בשם הירושלמי: * ולא בקביעות. עין בתוספות סנה מ"ב ע"ב דמשמע דיום כפור ובשאר תעניות שמרבים ברחמים, אפלו אקראי חשיב כמו קבע; ופלפא שלא הביאו האחרונים, וצריך עיון למעשה: * אפלו בשוגג וכו'. עין כהנא אברהם שמעוד דדוקא כמת מיד, הא לא מת מיד אין להתמיר בשוגג, שמא הרוח בבלתו ונתמלא: * אפלו עשה

משנה ברורה

[רמב"ם: (קכ) לאלפיין עיניין. והוא הדין (ס) מי שקורא לחימין ההי"ן (כ) או שקורא לשבלת סבלת. (כז) ואם כל בני עירו קוראין כך, מותר לשא פפיו שם באותו מקום, ומשמע זה כתבו האחרונים, דבומננו שרב בני עמנו אין יודעין להבחין בין הכרת העי"ן לאל"ף, ממילא מותר לשא פפיו. (כז) ויש אומרים עוד, דבמדינת רוסקא שרגילין הרבה לקרא שבלת סבלת, אף דכלל אנשי המדינה יודעים להפרש שבין שיי"ן יגנית לשמאלית, מפל מקום מותר לשא פפיו (כז) [ט"ז והובא בא"ר]: לד (קכא) שלא הביא. ואם נעשה בן י"ג שנה ויום אחד, (כז) תלינן לענין זה שמשמטה הביא שתי שערות, וכעין שפסק הרמ"א לעיל בסימן נה בסעיף ה בהג"ה¹²⁹: (קכב) אינו נושא. (כז) אפלו באקראי, שאין כבוד צבור להיות כפופין לברכת קטן: (קכג) ללמד ולהתחנף. ומשמע זה רשאי לזרף גם כן¹³⁰: מגן אברהם, וכן כתב הרדב"ז בחלק א בסימן תקסה. והנזקף זה אינו כשאר זמני החנוף, שהוא כבר חמש כבר שית, כי אם (כז) בשיוע לשא פפיו כמנהגי הפהנים¹³¹: (קכד) ומיהו. גם זה הוא משמע כבוד הצבור¹³², שאין כבודם שיקרם תמיד ובמדינתנו שאין נושאין פפיו אלא ביום טוב, מותר לשא פפיו בכל רנל אפלו בפני עצמו, כדי לאחזוקי נפשה ככהני, דלא מקרי זה אלא אקראי [מ"א וט"ז ושי"א]: (קכו) ועין לעיל וכו'. כלומר, דשם מבאר דאפלו היה לו זקן מועט, קרינן בה נתמלא זקנו אם הוא מן י"ג שנה ומעלה, וקדם לכן בעינן מלוי זקן ממש: לה (קכז) שהרג את הנפש. דכתיב (מ) "ויקברשכם פפיכם אעלים עיני מכם וגו'", ודיקם דמים מלאו¹³³: (קכח) אפלו בשוגג. ואם אנטוהו (כז) להרג, נושא את פפיו: ואף-על-גב דברצויה קומא לן דיהרג ואל יעבר, מפל מקום אם עבר ולא נהרג לא מפסל לנשיאת פפיו בשביל זה¹³⁴] [נמרנ"ח ופ"ח]: (קכט) אפלו עשה תשובה. טעם דעה זו, דסבירא לה דאף-על-פי שאין לה דבר שעומד בפני התשובה, (ק) מפל מקום אין קטגור נעשה סגור, דבדידים אלו שהרג את הנפש אין ראוי לשא את פפיו אף-על-פי שעשה תשובה. דחף (קא) אשה הרה והפילה, נושא את פפיו, דאין תביין מיתה על עברין [אחרונים]: (קל) ויש אומרים דאם וכו'. הינו אפלו כשעבר במזיד: (קלא) ונהי נהוג. ויש אינה אחרונים שמחמירין על פלי פנים במזיד, ועין באור הלכה: לו (קלב) מל תינוק ומה וכו'. חדא, (קג) דאפנן לשם מצוה¹³⁶; ועוד, מי יימר דכלו לה חדשיו; ועוד, שמא הרוח בבלתו אחר-כך ומה: (קלג) מרננים אחריו וכו'. לא קאי אמל

שער הציון

(ס) מגן אברהם: (כז) רמב"ם: (כז) אחרונים: (כז) והפרי"מגדים והגרי"מ מפסקין על זה, עין שם¹²⁸: (כז) אליה רבה ומגן גבורים וחי"אדם, דלא כהנא אברהם: (כז) רש"י: (כז) סנה מ"ב: (כז) לכושי: (כז) גמרא: (כז) כן כתבו בשם מהר"ח, ואין כדו לעין בו, וצריך עיון ומגנל דמדינא זה להמיר, דלמא מדמינן לעבר עבדו וזה ממש דהשטעם משום דעשה מעשה, והכי נמי בענינו, וגם בפרי"מגדים באשלא אברהם סעיף קטן נו משמע שהוא מחמיר בזה: (ק) עלת תמיד ובגני"ש: (קא) הינו אפלו בדיוענין שקלו חדשיו, וכן כתב הגרי"מ, ובהו תוסר קשית הפרי"מגדים שכתב דהמגן אברהם סותר את עצמו לסעיף קטן כב, עין שם: (קכ) מגן אברהם:

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

(סג) אחריו שהוא שופך דמים, בין שלא נתקבר הדבר ישא את כפיו: לז (סג) (קלד) מומר לא ישא את כפיו. (קלה) ויש אומרים שאם עשה תשובה נושא כפיו (וכן עקר). *ואם נאנס, (קלו) לדברי הכל נושא כפיו: לח *שתה (קלי) רביעית (סד) יין קבת אחת, לא ישא את כפיו. שתאן (סה) בשני פעמים או שתאן לתוכו (קלח) מעט מים, (קלט) מתר. ואם שתה יותר מרביעית,

מז מן מין ברמ"ם
להריא דירושמי
ל קנחות קט ס רשי
ורבנו גרשוני על לשון
הרמב"ם פרק טו
מהלכות תפלה
משקמת הנקרא
דברחות

שערי תשובה

בגמטריהן וחוץ ופרש ממנה ועושה תשובה, שיקבל על דעת רבים שלא ישוב עוד לכסלה, ויקבל על עצמו ודוים פני שסור לו הוירה, וכשר תפך אחר לא עבר עבודת אילים, ואם עבר עבודת אילים אפלו נאנס אינו נ"כ אפלו עשה תשובה, כ"מ מדיוק לשון הרמב"ם, עין בר"ה, ב"ח וע"ת ופר"ח. ופר"ח ופ"ח העלו לענין הלכה שאפלו עבר ע"א כיון שעשה תשובה נושא כפיו, ע"ש ומיהו אם הבטיח להמיר וחוץ לא נפסל, כנה"ג בשם הרדב"ה, ע"ש. כתב הב"ח: ע"ל שמתו אחיו מחמת מילה צ"ע אי קשר לנ"כ, ע"ש, ובשנה"ג כתב: לדידי הדבר פשוט דלא ישא את כפיו, וכן פסק הפר"ח קונה ולא מטעמה, ע"ש. והמ"א וע"ת חלקו על הב"ח ופסקו אפלו לא מל א"ע כמזיד קשר, ע"ש. והמ"א ה"ח כתב על המ"א שדבריו תמוהים, ע"ש: (קלז) יין. ה"ט"ו וע"ת פסקו דאף בשאר משקין, א"ע"ג דלגבי עבודה אינו ח"כ מיתה אלא דוקא כיון, מ"מ גבי נ"כ ודאי אסור, ע"ש. והמ"א חולק ופסק בני"כ ליכא אסורא כלל בשאר משקין אלא-אם-כן הוא שכור כלוט דאז פטור מכל המצות, אבל אם לא הגיע לשכרותו של לוט, אפלו אינו יכול לדבר בפני המלך רשאי לשא את כפיו, ע"ש, ועין בל"מ ובכ"מ בפ"א דביאת מקדש. כי הליק"ט ח"ב סי' קכה דלא שאנ בתוך הסעודה ול"ש שלא בתוך הסעודה, ע"ש. אם שתה יין מנחה, פסול, דהא בניור אסור וכעבודה נמי אסור, מ"א, ועין סי' עט וזה"ל פאן ווען בסי' אלהי רבה שחולק על מ"א דהא אפלו פטור ואינו לוקה עליו כו', והא דאסור בניור אין ראיה, דלא גרע מחדוץ, עין יו"ד סי' רמבן): (סה) בשני פעמים. עין בט"ו סי"ק לב, ומדבריו שם נראה

באר הלקח

תשובה. הנה המחבר סתם בקאן ולא הביא יש חולקין כמו שהביא בסעיף לו לענין מומר, משמע דס"ל בפשיטות לדורו דיון להחמיר משום דאין קטגור נעשה סגור, כן כתב אלהי רבה ומשה'יהודה ברע"ת המחבר. אכן בעלת-המזיד ובאור הגר"א מוכח דסבירא להו דהמחבר סמך עצמו איש חולקין שהביא בסעיף לו. ולענין דינא, הרמ"א פסק להקל וכתב שכן נהגין, והינו אפלו כמזיד, וכמו שהביא ראיה וכתב דלא גרע מעבר גלולים, וכן אפלו כמזיד נושא כפיו, והעתיקהו פמה אחרונים: אכן הפרי חדש וכן אלהי רבה (והעתיקהו הרדב"ה ח"י): דקשה דאין להקל בפעשה תשובה אם היה מזיד. וכן מצאתי ברמב"א מכות שלהי פרק ב שהביא בשם בעלי תוספות וכשם רבו רא"ה להחמיר ברביעה בכל גווי, וצריך עיון לדינא, ועל-כל-פנים אם עלה אין להוירדו כמו שכתב בטור בשם הרמ"מ: * ואם נאנס. עין משנה ברורה. ולא העתיקנו דעת הפרי חדש ומת"ם די בוטון (ומכאן כנכנס הגדולה) שאוסרין אפלו בלא עבד מעשה כי אם בהשתחואה והודאה גרידא: תדא, דלא נפקא מנת פלי תאי לדין דקאמא לן בדיעה שניה דתשובה מויל, ואנוס בודאי כשב ועומד הוא: ועוד, דעקר דינא דאנוס אפלו בעבד מעשה אינו מכריז, כמו שתמה בתשובת לחם רב דקאמא לה להרמב"ם דבר זה; גם בשו"ג לא בירא פלי תאי לאסר בהשתחואה והודאה בעלמא, אף שהרמב"ם פתח בהדיא לאסר בזה בין בשו"ג בין כמזיד, דבריו קשים, כמו שתמה להרמ"ם משנה מסויגא דמנחות ק"ט דמוכת שם דבעבודת אלוהים לא פתח בהשתחואה והודאה גרידא, עין שם. ע"ל שמתו אחיו מחמת מילה, כתב המגן אברהם דנושא את כפיו, ואפלו לדעה ראשונה שבעיניו זה, והוא בכלל מה שכתב רמ"א בהג"ה בסעיף לט דאין שאר עברות וכו', ומקורו שם מהרמב"ם שהוא דעה ראשונה שכתבן. והפ"ח מסתפק בזה, ויזכיר דמקשינן ברכה לעבודה, לדעת הרמב"ם אפשר דהוא דיון לענין ע"ל דהוא נמי פסול לנשיאת-כפים. ועין במד"מ"שה שצדד לדינא כפ"ח, על-כל-פנים דמנת פלי תאי לדין דקאמא לן בדיעה שניה, וכן הוא דעת הפרי חדש,

באר היטב

שקא מת בלאו הכי: (סג) אחריו. ומיהו אם יודע בעצמו שאמת הוא לא ישא את כפיו, רלב"ח, מ"א, ואם עשה תשובה עליו ע"ס ק ס': (סג) מומר. אפלו לא עבר עבודת אילים, ואם עבר עבודת אילים אפלו נאנס אינו נ"כ אפלו עשה תשובה, ע"ש ופ"ח העלו לענין הלכה שאפלו עבר ע"א כיון שעשה תשובה נושא כפיו, ע"ש ומיהו אם הבטיח להמיר וחוץ לא נפסל, כנה"ג בשם הרדב"ה, ע"ש. כתב הב"ח: ע"ל שמתו אחיו מחמת מילה צ"ע אי קשר לנ"כ, ע"ש, ובשנה"ג כתב: לדידי הדבר פשוט דלא ישא את כפיו, וכן פסק הפר"ח קונה ולא מטעמה, ע"ש. והמ"א וע"ת חלקו על הב"ח ופסקו אפלו לא מל א"ע כמזיד קשר, ע"ש. והמ"א ה"ח כתב על המ"א שדבריו תמוהים, ע"ש: (קלז) יין. ה"ט"ו וע"ת פסקו דאף בשאר משקין, א"ע"ג דלגבי עבודה אינו ח"כ מיתה אלא דוקא כיון, מ"מ גבי נ"כ ודאי אסור, ע"ש. והמ"א חולק ופסק בני"כ ליכא אסורא כלל בשאר משקין אלא-אם-כן הוא שכור כלוט דאז פטור מכל המצות, אבל אם לא הגיע לשכרותו של לוט, אפלו אינו יכול לדבר בפני המלך רשאי לשא את כפיו, ע"ש, ועין בל"מ ובכ"מ בפ"א דביאת מקדש. כי הליק"ט ח"ב סי' קכה דלא שאנ בתוך הסעודה ול"ש שלא בתוך הסעודה, ע"ש. אם שתה יין מנחה, פסול, דהא בניור אסור וכעבודה נמי אסור, מ"א, ועין סי' עט וזה"ל פאן ווען בסי' אלהי רבה שחולק על מ"א דהא אפלו פטור ואינו לוקה עליו כו', והא דאסור בניור אין ראיה, דלא גרע מחדוץ, עין יו"ד סי' רמבן): (סה) בשני פעמים. עין בט"ו סי"ק לב, ומדבריו שם נראה

משנה ברורה

תינוק, (קג) דבזה אפלו יש עדים נושא כפיו, אלא מרננים אחריו שהרג ממש, אפלו הכי כיון שאין עדים אין לפסול מנשיאת-כפים: (סג). ומיהו, הוא בעצמו אם יודע שאמת הוא, לא ישא את כפיו: (סג). בין לעצמו בין עם כהנים אחרים: **לז (קלד) מומר לעבודת גלולים וכו'.** בין (קד) בשו"ג ובין כמזיד, ואפלו עשה תשובה, דלפיכך מעבודה שהוא פסול לה, וכדכתיב "אף לא יעלו כהני הכמות אל מזבח ה' בירושלים" וגו'. (קה) אם הבטיח להמיר וחוץ, לא נפסל לכלי עלמא: (קס) כתבו האחרונים, דאפלו אם המיר לדת ישמעאלים שאינן עובדים עבודת גלולים, אפלו הכי נקרא מומר ולא ישא כפיו, וכן אם הוא מומר לחלל שבת: (קלז) בפרה"ק: (קלז) הרי הוא כעובד-גלולים ולא ישא כפיו: (קלח) ויש אומרים שאם עשה תשובה וכו'. הינו (קו) אפלו עבר עבודת גלולים כמזיד: (קלו) לדברי הכל נושא כפיו. ואף דברמב"ם, שהוא בעל דעה ראשונה, כתב בהדיא דאף אם עבר באנס לא ישא כפיו, (קס) הקא מו"ר בלא עבדה עדין, רק שהמיר דתו, דהינו שהודה לעבודת גלולים וקבלה באלוהי; ואף דגם זה הוא כעובד עבודת גלולים ממש לענין חיוב מיתה כמזיד, מפל מקום לענין אנוס מקלינן לנשיאת-כפים, כיון דעל-כל-פנים לא עשה מעשה: **לח (קלי) רביעית יין קבת אחת:** (קלכ) דברכת-פניהם מדימין לעבודה, וכעבודה במקדש כהאי גוונא חת"כ: (קלד) מעט מים. רוצה לומר, שלא היה יין חי, רק מזוג מעט: (קלט) מתר. דבכהאי גוונא

וכן מצדו באלהי רבה. ומפרי חדש נראה רבה משמע עוד דערל פסול אפלו לדעה השניה, דלא מקשינן ברכה לעבודה, ומשם דאפשר דמי ליושב שפסול או לנושא נשים בעברה דפסול לכלי עלמא, עין שם. ולענין דעתי נראה, דבע"ל שלא נמול מחמת אנס שמתו אחיו מחמת מילה יש להקל על-פלי-פנים לדין דקאמא לן מומר לעבודת גלולים ששב כשר לנשיאת-כפים, ומשם דלא מקשינן ברכה לעבודה, עין באור דרוע ובשבילי'לקט מבאר דעה זו באריכות, והיוצא שם מדבריהם, ויזכיר דלא נפקא קדושתם ואסורים בגרושה ובזונה וכהאי גוונא, אס"כן הרי קדושתיהו עליהו לענין נשיאת-כפים, וכמו-כן נימא בנדון דידן, דהא לא יעלה על דעת לומר דערל כהן מטר בגרושה, הרי דקדושת כהן עליו, ונושא כפים לשיטה זו. ומה שהביא פרי חדש ראיה מהנושא נשים בעברה, אין הנידון דומה, דהתם פושע הוא, לפיכך קנסינן לה ואין אנו נותנין לו מעלות תקנה כל זמן שהוא בעצמו מחלל [ונודע, דהא מפיון שגרשה וחזירי הגאה על דעת רבים, חוזר למעלתו], ולא כן הקא שהוא אנס גמור, ולא גרע על-פלי-פנים מהמיר ושב לדדין נושא כפיו. ומה שרצה באלהי רבה להחמיר עליו מצד שהוא אינו ראוי מחמת ערלתו לאכל בקדשים ולפיכך גרע אפלו מבעל מום, וזה אינו, דטמא יוכיח, וכמו שכתב הפרי-מקדים; גם יודע דעת רבנו תם, דערל דפסול לעבודה הינו שלא מל את עצמו כמזיד, אכל מי שמתו אחיו מחמת מילה כשר אף לעבודה, ואף שרבים חולקים עליו, עין ברמב"ם ריש פרק הערל ורשב"א וריטב"א שם, מפל מקום יש לצרף דעתו על-פלי-פנים לנשיאת-כפים, כיון דלדעת רב הפוסקים "היוש ברכה לעבודה" רק דרבנן היא. אמנם בע"ל שלא מל את עצמו כמזיד, נכון להחמיר כדברי הפרי חדש שלא ישא את כפיו עד שימול, וכנושא נשים בעברה: * שתה רביעית יין. עין בבית-יוסף מה שהביא בשם רבנו יחזקאל, ועין באשכול בהלכות נשיאת-כפים שהביא בשם א"א מרבנות דנשיאת-כפים

שער הציור

(קג) אלהי רבה: (קד) באור הגר"א: (קה) מגן-אברהם ושי"א: (קו) מגן-אברהם והשו"ת חכם צבי ומגן-אברהם: (קי) אחרונים: (קכ) אחרונים, ומקורן הוא מהתקדוק-הבית:

הַלְבוּת נְשִׂיאת כְּפִים סִימָן קַבָּח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קלג]

אֵין לְקַסְלוֹ מְנַשֵּׂאת-כְּפִים⁽¹³⁷⁾. וּמִיָּהוּ, הוּא בְּעַצְמוֹ אִם יִדְעַ שְׁאָמַת הוּא, לֹא יֵשֵׁא אֶת כְּפִיָּו⁽¹³⁸⁾.

137) ואף שפסול להתמנות לשליח ציבור מחמת הרינון שיצא עליו, כמבואר בשו"ע לעיל (סי' נג ס"ד), ביאר העולת תמיד (ס"ק פ), שמי"מ לענין נשיאת כפיים הריהו כשר, לפי שהברכה היא מהקדוש ברוך הוא ולא מהכהנים עצמם, וכפי שדרשו בירושלמי מהפסוק 'ואני אברכם', וכמבואר להלן (ס"ק קמו).

138) ואפילו אם הוא מסתפק שמא הרגו, כתב בשו"ת מהרלב"ח (סי' קיו) שאסור לו לישא כפיו, וכן כתב הפמ"ג (א"א ס"ק נו) שמתברר שאם זרק חץ לתוך קבוצה של עשרה אנשים הקבועים במקומם, תשעה מהם עכו"ם ואחד ישראל, לא ישא את כפיו, שהרי ספק רוצח הוא. ובשו"ת מהרש"ם (ח"ה סי' ל) כתב, שבאופן זה שמתפק אם הרג, מותר לו לישא כפיו אם יעשה תשובה.

[משנ"ב ס"ק קלד]

אִם הִבְטִיחַ לְקַמְרִי וְחָזַר, לֹא נִפְסַל לְכָלִי עֲלֵמָא⁽¹³⁹⁾.

139) ובטעם הדבר, כתב בשו"ת הרדב"ז (ח"ח סי' כא, שהוא מקור הדין במג"א) שבדיבור בלבד אינו נחשב כעובד עבודה זרה, עד שיעשה מעשה או שיאמר 'אלי אתה' [שהוא דיבור שנחשב כמעשה כמבואר בגמ' (סנהדרין ס, ב)].

[משנ"ב שם]

יְכַן אִם הוּא מוֹמְרֵ לְחַלְלֵ שְׁבַת⁽¹⁴⁰⁾ בְּפִרְהָסְיָא⁽¹⁴¹⁾ הָרִי הוּא כְּעוֹבֵד גְּלוּלִים וְלֹא יֵשֵׁא כְּפִיָּו⁽¹⁴²⁾.

140) ודוקא שרגיל לחלל שבת, אבל אם חילל שבת פעם אחת כתב לקמן (סי' שפה ס"ק ד) שנחלקו בזה הפוסקים.

141) ולענין מספר האנשים שבפניהם נחשב הדבר כפרהסיא, כתב לקמן (שם) שהוא בפני עשרה ישראלים, או אפילו בפני מעט אנשים אלא שידע שיתפרסם הדבר בפני עשרה.

142) ובטעם הדבר כתב רש"י בחולין (ה, א), שכשם שהעובד עובדת כוכבים כופר בקב"ה, כך המחלל שבת כופר במעשיו [של הקב"ה], ומעיד שקר שלא שָׁבַת הקב"ה במעשה בראשית.

ועל פי טעם זה, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' לג) שהמחלל שבת שלא מתוך כפירה באלוקי ישראל ובמעשה בראשית, אלא מחמת קושי ודחקות הפרנסה וכדו', אף שמחללה בפרהסיא, אין למנוע ממנו לעלות לדוכן. והוסיף, שמי"מ ראוי יותר שלא להניחו לישא כפיים, כדי להרחיק דברים מעין אלו. והגרש"ז

אוייערברך כתב (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' ד אות י), שאם יש עשרה בלעדי המחלל שבת, שאז נחשבת תפילה בציבור, אפשר להרשות לכהן זה לעלות.

ודעת הגר"ש אלישיב (שו"ת אבני ישפה ח"א סי' ב) שאף המחלל שבת בפרהסיא, מכיון שיש הפוסקים שהיום דינו כתינוק שנשבה, אין למנועו מלעלות לדוכן.

עוד סברא להקל בדבר, כתב בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ז סי' ו וח"ג סי' יד) בשם האר"ת והגר"ע, שפעמים על ידי שנמנע מכהנים אלו לעלות לדוכן, עלול לצאת קלקול גדול שישתכח מהם שכהנים הם, וישאו נשים פסולות לכהונה, ולכן אין למנועם מלישא כפיים, ובפרט כשיש שם עוד כהנים כשרים.

ולענין המטיל ספק בדברי חז"ל בין בהלכה ובין באגדה, כתב החזו"א (קובץ אגרות ח"א אגרת טו) שהרי הוא ככופר, ושחיטתו נבילה ופסול לעדות, ועוד.

[משנ"ב ס"ק קלז]

רְבִיעִית יֵינן בְּכַת אַחַת⁽¹⁴³⁾ וְכוּ', וּבְעֵבֹדָה בְּמַקְדָּשׁ בְּכֹהֵי גִּנְאָה חִבְּבִי⁽¹⁴⁴⁾.

143) ואף על פי שבכל האיסורים שבתורה אפילו אם הפסיק מעט תוך כדי שתיית רביעית, נחשב כאילו שתה את כל השיעור בבת אחת, כתב רבינו אליהו מזרחי (ויקרא י ט) שכאן הדין שונה, משום שאין איסור אלא בשתייה בדרך שכרות, כדעת ר' אליעזר (כריתות יג, א) שדורש את הפסוק 'יין ושכר אל תשת' שאסור לשתות יין בדרך שכרות, ואם הפסיק בשתייתו או שנתן בו מעט מים, אין כאן דרך שכרות ופטור.

ואם שתה רביעית יין בתוך הסעודה, כתב לעיל (סי' צט ס"ק ב, לענין שתוי לתפילה) שאינו משכר, וציין למג"א (שם ס"ק א) שכתב שיש אומרים שגם יין שקודם הסעודה אינו משכר, והביא דברי הפמ"ג שכתב שהכל לפי מה שמבין בדעתו.

ואם עלה בשכרות, כתבו האליהו רבא (ס"ק סז) והתורת חיים (סופר, ס"ק נו) שירד ולא ישא כפיו, מאידך, הפר"ח (כאן) והמגן גבורים (אלף המגן ס"ק עד) כתבו, שלא ירד אלא אם כן הגיע לשכרותו של לוט, וכן הכריע בכף החיים (ס"ק רכו) שאם שתה רביעית יש לסמוך על המכשירים כדי שלא לביישו.

144) כוונתו, שאין טעם איסור נשיאת כפיים בשכרות, משום שנשיאות כפים דומה לתפילה [וכביאורו של הבי"ד דעת רבינו ירוחם המובא בבית"ל ד"ה שתה רביעית יין], שאם כן לא היה נאסר בשתיית רביעית יין, אלא רק בשתייה שמביאה לידי שכרותו של לוט.